

Училище А. Попови

УЧИЛИЩЕ.

21,902

ЛИСТЪ ЗА УЧИТЕЛИ, РОДИТЕЛИ И ДѢЦА.

Букурещъ 13 Марта 1874.

Брой 1.

УЧИЛИЩЕ излиза два пжти на мѣсеца, и пжтъ съ пригурка. Годишна цѣна прѣдизащана гр. 25, а безъ пригурка едно сребарно меджидіе.
За друга царщина, отъвѣзъ нашенско аранга 8, или двѣ рубли.

Писма, дописки и спомоществования са исирашатъ право до уредничеството, или до книжарницата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-іе въ Русчукъ.
Писма неплатени на пощата не съпріети.

Год. IV.

Учителството е майка за възрожденіето на единъ народъ, отъ изученіето и доброто всенитаніе на младежитъ зависи и добруваніето на този народъ.

КЪМЪ ЖЕНИТЬ И МАЙКИТЬ.

(Отъ Доктора Бѣка)

До когато женитѣ съ невѣспитатъ по-съобразно съ своето назначене, до тогава злѣ ще да са живѣе на свѣта! Малко ще да бѣдѣтъ доброчестнитѣ съпружества (женидби), и жалостно ще бѣде човѣчеството откъмъ тѣлесно и душевно отношене. Дали длжностъта на жената, която е другарка на мъжа, въспитателка на дѣцата и ступанка въ къщѣ са счита до толкозъ долна, щото тази длжностъ може да земе върху си и да іхъ изпълняса коя да е жена, безъ да е приготвена за това? Както са види повечето хора съ на това мнѣніе. Совѣстно и жалостно е да глѣда човѣкъ съ какви убѣжденія са задомяватъ сеганитѣ момъ, които често биватъ досушъ недозрѣли, дору и полвинпъ дѣца! Разбира са, че ако знае малко френски или нѣмски языкъ, мал-

ко попяване и свирія на *fortoniano*, малко танцуване (играе не по нашенски), колко годѣ шевъ и плетене, най-послѣ да понаготви нѣщо или да замеси хлѣбъ (и то не сѣкогашъ) нѣма да направятъ, момата способна за да може да даде естествено, тѣлесно и умствено въспитане на дѣцата, и да бѣде благословена другарка на мъжа. А освѣнъ това повечето отъ нашитѣ момъ до толкозъ обичатъ труфилата и удоволствіята, щото са вдаватъ се на гизденето; за това тѣ съ таквизъ крамолници и властолюбиви жени, които отъ сѣкоя стърна мѣчатъ и топятъ мъжѣтѣ си. Спорѣдъ това тѣ съ таквизъ високомѣрпъ (*будулки*), малодушни, себелюбиви, непогорни и опорити, а на врѣмени доста учени и хитри, но се пакъ необразовани, повечето безмилостни и сѣщето врѣме разглезени (*разгезезени*) създанія, съ извѣстни общепрїети разговори и приструвки, но безъ никакъвъ самостоятеленъ, вѣтрѣшенъ, умственъ и душевенъ животъ. За това много мъже гор-

ко са окайватъ на своята орисница, дѣто са ужепили; тъй мнозина прокудени отъ женскя опачина, отиватъ на пѣждѣ си далечъ, като да търсятъ своето покойство или баре да заборяватъ спиритескитѣ си страданія. Разумѣва са, че по мнѣніето на безрасъднитѣ жени, на сичко това сѣ криви пакъ мъжете, защото жената, както е знайно, безъ да глѣда на севъзможнитѣ причини, що е дала сама тя, упорно са държи на своето вече лъжливо убѣждане.

Но какво могатъ да направятъ сичките тѣзи оплакванія на жената? Съ тѣхъ нищо нѣма да взмѣнишь и тя ще си остане се еднакво тавава; но по-добрь е да са опитамъ за ползата на нашитѣ потомци, да отворимъ пакъ къмъ такова възпитаніе на женитѣ, каквото да имъ спомогне да изпълняватъ както трѣбва отъ Бога пазначенитѣ имъ длъжности. На тѣзи цѣль, разбира са, повече отъ сичко ще да спомогне това, ако тѣ са научатъ правилно да разумѣватъ що е човѣкъ, у дѣтискиятъ му възраст, и да са обхождатъ привлечно съ него. Ако би могли момитѣ и женитѣ да са убѣдятъ پہкога до колко е важно естественното, тѣлестното и душевно възпитане въ първитѣ години на човѣческия животъ, то тѣ би са погрижили съ се сила да дадатъ таквоя възпитаніе на дѣцата си, и у сѣщето грѣме и себе си да възпитаватъ. И наистина у сегашнитѣ рѣмена не може да са познае, кой е о-злъ възпитанъ, майката или дѣтето? Повечето майки, можемъ да речемъ, сѣ виновници, ако и безъ съзнание, за смъртъта и болеститѣ на своятѣ дѣца. Сегашнитѣ майки трѣбвало би намѣсто да плачатъ и проливатъ сълзи надъ своятѣ болни, похабени дѣца, да оплакватъ собственитѣ си погрѣшки у тѣхното нехвѣлито възпитане. Разумѣва са, че тѣзи истина странно звѣнти, особено въ ушитѣ на майкитѣ, които не обичатъ да слушатъ, а свалятъ охотно несполучното възпитане на дѣцата си върху училището, върху злочестата смѣдба, върху характера, върху темперамента на дѣтето и най-сѣтнѣ на *природителскія грѣхъ*.

НАПРѢДВАНЕ ЧРѢЗЪ ПОВСЕДНЕВНО ПРОЧИТАНЕ. (1)

Едно отъ прѣвходствата на човѣка, една отъ дарбитѣ, що го правятъ славно сѣщество е и това, дѣто Създателитѣ тъй го е направилъ што тои безкрайно може да направѣва въ знаніе, мъдростъ, добродѣтель и блаженство. При това, Богъ не само е далъ човѣку способностъ за безкрайно усвѣтшенствование и направѣване, но Той изисква отъ него да са труди за да са усвѣтшенствува, и който са непокорява на тѣзи създателска заповѣдь неврѣменно ще си навтече зли слѣдствія; тои ще са накаже за непокорството си. За доказателство на това има безбройни примѣри, които сѣки внимателенъ наблюдател може да види врѣдъ очитѣ си.

Синца сме съгласни, или трѣбва да сме съгласни, въ една важна истина: *М а с с а т т а* и *а* на народа трѣбва да са просвѣтити, ако искаме да бжде народъ мъжду наиродитѣ. Сѣки разуменъ Българинъ живо осѣща, че неговото отечество има голѣма нужда отъ учени синове и дѣщери, отъ истинно — просвѣтени чада. Сѣки, който здраво е наблюдавалъ плодоветѣ на простотата, сърдечно въздиша и жѣлае да са испѣди тя изъ нашето мило отечество. До когато ние сме шѣучени, до когато народа кисне въ невѣжжество, до тогава ще сме и робе на ученичѣ хора, ще сме се слуги и опашки, ще сме подигравка на враговетѣ си; до тогава работитѣ ни ще отиватъ злѣ, като не ще знаеме какъ да правимъ, защо да го правимъ и какъ да го правимъ; до тогава ние ще сме винаги отрижати на стрѣна отъ просвѣщенната политика. »Само ученичѣ и образовани народи благоденствуватъ; само тѣ ще бѣждатъ честити и достойни, като ще имаатъ величественъ направѣкъ, и тѣхното име врѣвно ще сѣществува и ще да държи почетно мѣсто у Исторіята на човѣчеството; само тѣ ще иматъ най-послѣ огромни успѣхи у сѣбкое общѣ или частно прѣдиріятіе.« Да, ако искаме работитѣ ни да отиватъ добрь, ако искаме да цѣхвтимъ, трѣбва да са учимъ. Синца да са учимъ, — младчѣ и стари, мъжже и жени, богати и сиромаси, граждани и селяне, търговци и земледѣлци. Массата на народа, цѣлий народъ трѣбва да са избави отъ грозната простота. Трѣбва сѣки денъ да

(1) «Напрѣдкъ», книжка втора.

са усъвършенствуваме, да са облагородяваме, да ставаме по-богати умствено и вещественно, и въ характеръ по-праведни и по-благородни. Безъ това нѣма никакво спасеніе.

За усъвършенствоване има разни сръдства. Създателятъ е турилъ човѣка въ една прѣ-красна и богата градина, на която сѣкое растене е способно да го облагороди и въз-виси, стига само той да го употрѣбва въ правя начинъ. Днесъ сѣки да ся радва, че той живѣе въ едно врѣме, у което сръдст-вата за усъвършенствоване и напръдъкъ сж твърдѣ много и сѣкиму достъпни; трѣбва да ся радва, че той живѣе у вѣкъ, у който нищо друго, освѣнъ лѣнността, не може му забрани да стане полезенъ на себѣ си и до-стоенъ синъ на отечеството си.

Едно отъ тѣзи сръдства сж книгитѣ, които, право да си кажемъ, държатъ първо мѣсто мѣжду сички други, и за напръдка ни у сѣкое отношене струватъ по-много, отъ кол-кото сички други сръдства, земенн заедно. Нито е пѣкъ възможно за кой-да-бילו човѣкъ или народъ, да напръдне безъ книжнина. Въобрази си единъ безкижнень народъ и въ ума ти не може са прѣдстави другъ при-мѣръ, освѣнъ единъ давъ Патагонецъ или Африканецъ. Съразмѣрно съ богатството и качеството на книжнината на единъ кой-да-е народъ е и умствената негова способностъ и дѣятелностъ. Сравни литературитѣ на кои-да сж народи, и ти съ това си сравнилъ ум-ственитѣ имъ състоянія, намѣрилъ си раз-ликата на способноститѣ и дѣятелноститѣ имъ.

Не ще доказателство, че книгитѣ само по себе си сж нищо, че тѣ не щѣхъ да прине-сжтъ никаква полза, ако не са употрѣбаватъ. Нито може да има книги, ако нѣма читате-ли. За да са приеме нѣкаква полза отъ кни-гитѣ, трѣбва да са прочитатъ, и то внима-телно и съзнателно да са разбиратъ. Ползи-тъ отъ прочитане сж толкозь голѣми и раз-новидни, щото този прѣдмѣтъ е единъ отъ най-важнитѣ, и заслужва внимателно да са разгѣда. Положително можемъ да кажемъ, че безъ прочитане нѣма наука.

Добро и полезно нѣщо е за сѣкиго да учи въ училище. Но ако човѣкъ остане само съ това учене, което ще спечели въ учили-щето, или ако са задоволи само съ онова, което ще придобіе отъ училищнитѣ учебни-ци, то такъвъ човѣкъ ще е бѣднень философъ! Училището тура само основата, а нищо по-

вече. Човѣкъ самъ трѣбва да гради на онѣзи здрава основа, та постоянно да обогатява ума си съ знаніе. Ако нѣкой не обича да про-чита, ако той не е ждегъ за добри книги и ако внимателно не конне тѣзи рудници, то е невъзможно за него да напръдва.

Посѣтъ ще разгѣдаме този прѣдмѣтъ у слѣдующитѣ четири отдѣленія:

- I. Ползитѣ отъ прочитане;
- II. Какви книги трѣбва да са прочитатъ;
- III. Какъ да са прочита; и
- IV. Имаме ли врѣме за прочитане.

МИРИЛЪ.

(Продължене).

Ние видѣхме, какво епископѣтъ имаше е-динъ чуденъ начинъ, да сжди за работитѣ съвѣтъ другояче.

Единъ день като слушаше да са приказва у едно събраніе, че наскоро щѣше да са о-сжди нѣкое си тѣшко прѣстѣжлене, за което ставахъ прѣдсѣжданія. Единъ испадилъ чо-вѣкъ, отъ милостъ къмъ своята жена и едно-то имъ дѣтенце, което имахъ, отчаенъ у сиромашіята си, направи калпави монети. По него врѣме калпавитѣ сж наказ-вахъ съ смъртъ. За зла честь жената са у-лови, като даваше първата калпави мо-нета, що бѣше направилъ нейнй мѣжъ. За-ведена на сѣдовището, ти можѣше да иска-же прѣдъ сѣдницитѣ сичко и да издаде мѣ-жа си; но това не направи. Сѣдницитѣ по-стоянствовахъ да ѣхъ исчитватъ, постоянству-ваше и жената да не обажда нищо. Тогави измислихъ една хитростъ: казахъ ѣ, че ушь нейнй мѣжъ не бѣше ѣ вѣренъ, като ѣ по-казвахъ јоще нѣкой си писънца, що билъ ушь писатъ на друга една жена, негови лю-бовница. Горката жена, изламена, увѣрива са на това и, распатена отъ гнѣвъ, показа, че наистина калпавитѣ монети бѣхъ на-правени отъ мѣжа ѣ който бѣше вече съ-синаенъ. Врѣмето за осѣждане приближаваше и той трѣбоваше да са изведе на джилат-ни цата. Като са приказваше това сѣки са почуди на хитрата лукавщина, дѣто сѣд-ницитѣ употрѣбихъ да подканитѣ жената на омраза къмъ мѣжа ѣ, щото прѣвъ нейнйя гнѣвъ сполучихъ да са поевн истивата и да прозѣдѣе правдината отъ отѣжщенето. Е-пископѣтъ изслуша тѣзи мѣлничкомъ; а ко-гато другитѣ сж поданхъ, той попита: — ами сега дѣ ще осѣдятъ този мѣжъ и жената

му? — У джилатницата, рекоха другитъ. — А господина съдника? понита епископътъ

У града Д... бѣше са случило иѣщо трагическо. Нѣкой си човѣкъ бѣше осъденъ на смъртъ за убійство; злочестій нито бѣше твърдъ ученъ нито бѣше съвѣсъ простъ; той бѣше общій писарь който ходѣше по нанаритъ, дѣто правеше иѣкакви си шарлатаниѣ. За този човѣкъ ставахъ много принаски върху осъжданіето му. Единъ день прѣди да са извърши наказането, трѣбваше духовникъ, който да исповѣда осъденника, да го причасти и подкрѣпи въ послѣднитѣ минути на живота му; но еворійскій свещеникъ са слуи боленъ. Повикахъ другій свещеникъ, но той са отрече: — «не е моя работа», каза той, и нерачи да отиде. Повикахъ вторій: — Имамъ работа при таквизъ злосторни хора; и азъ съмъ боленъ, па ми са и не пада да отида тамъ».

Когато обадихъ на епископа тѣзи отговори на подирниѣ свещеникъ, той каза: «свѣтния му има право; тамъ не е негова работа, но е моя.»

И на часа стана та отиде въ тъмницата при осъденника, когото повика на име, улови го за рѣка и му хортуваше приличиятъ. Тукъ прѣмина цѣлѣя день съ него, безъ да му са досни. Само са молѣше на Бога за душата на осъденіа, молѣше са и за своята душа; приказваше му за най-отличиятъ истини, що сѣ най-прости: показа му са като баща, братъ, приятель и го благославише; поучи го за сичко, като го насърчваше и расгушаваше, да са не бои отъ това наказание. Човѣкътъ, отчаснъ, испърво прѣмираще; смъртъта му са виждаше като една пропасть, надъ която стоѣше и, растреперанъ, дърпаше са назадъ. Той не бѣше до толкозъ не чувственъ, щото да не осѣща нищо и да го не е грижа; неговото осъждане, неговата съвѣсть го расклацахъ изъ дълбокѣ. Неврѣстивно той съзираше на прѣдъ си грозната смъртъ, що го раздѣляше отъ този свѣтъ, и се мърчина виждаше на около си; но епископътъ го направи да различи слѣтлината.

Когато вече доде врѣме да го извѣдѣтъ и пазачътъ отвори тъмницата, епископътъ бѣше тамъ. Той го придружи, и еви са по рѣдъ навалицата съ теменуговидниѣ си на рачникъ (патрахилъ) и епископскія кръсть, що висеше на врата му, вървеше успорѣдно

съ окаяніа осъдникъ, който бѣше свързанъ съ въже. А като стигнахъ до джилатницата, возени на кола, епископътъ слѣзе, и отиде съ него наедно на враторезницата (1). Осъденіа, който вчера бѣше начюмеренъ и ома-ломощенъ, сега са виждаше веселъ; той са огаждаше иѣкакъ примиренъ душевно и съ надежда на Бога. Епископътъ го цалува, и на минутата, когато щѣше да падне бравата, каза му: «Богъ въскресла оногова, когото човѣкътъ убива; отецътъ прибира оногова, когото распѣждатъ братята му, моли са, вървай, влѣзъ у живота! Отецътъ е тамъ!»

Когато епископътъ слѣзе отъ враторезницата, неговій поглѣдъ иѣкакъ са отличаваше отъ човѣка. Народътъ му стори мѣсто да прѣмине. Сѣки очюденъ оправаше поглѣдитъ си къмъ него; сѣки си мислѣше на ума, кое отъ двѣтъ бѣше по-божественно, бледността или тихостъта му. Оттамъ са върна и, като влизаше у смиреното си жилище, което съ насмиване назоваваше «палагътъ ми,» рече на сестра си: «днесъ отслужихъ Архіерейски.

(Продължище са)

РАХИЛА.

(Продължение)

Слѣдъ три недѣли г. Поарсовъ заръча да приготвятъ една изрядна драма, у която Рахила можѣше да развѣе своитѣ естествени дарби. Но при сичкитѣ похвалителни думи на вѣстницитѣ, съ сичкитѣ прѣпоръчванія отврѣдомъ, тя несполучи. За това управителятъ на театротъ, обезсърченъ, задичи новата драма изъ програмата си и отрѣди за Рахила да играе ролата на нѣкои незначителни лица.

Рахила, отчаяна, прибѣгва до нейнитѣ защитници; но сичкитѣ иж прѣематъ хладноврѣвно; а отъ тѣхъ единъ, който бѣше нѣрвій у французското театро, Г. П. като иж изглѣда отъ главата до петитѣ, рече й: — Тебе та не бива, моме, за сцената, вди на пазаря, та си продавай цвѣтнитѣ кятки.

Най-сѣтнѣ старецитѣ Самсенъ, други актеринъ у знаменитото френско театро, прибра Рахила и, като разумя пѣйнитѣ отлични дарби, настани иж у филологическото и театрално училище. Тукъ Рахила са показа благопокорна на новія си учи-

(1) Машина, върху която посалахъ осъденитѣ на смъртъ — тая машина иж нарицахъ Галеогина.

тель, и учеше са на прочютитѣ трагедій. Съ прѣпорѣченето на Самсона, слѣдъ нѣколко мѣсеци, тя влѣзе у французското театро. Не са мина много и това театро извѣсти евѣяването Рахилина на сцената, въ лицето на К. Оратъ-Корнилія.

Това първо прѣставленіе, ако и да са случи на врѣме, когато сичкото аристократическо общество у Паришъ са намѣрваше извѣнъ града по разходки, но пакъ театроту са нанѣдни съ голѣма навалица отъ хора.

Прѣвъ мѣсець Октоврія 1838, бѣше чюдпо нѣщо да глѣда нѣкой, когато сичкіятъ токуречи Паришъ са стичаше у театроту, да слушатъ младата актерица, която играше едно слѣдъ друго роли на трагическитѣ лица: Камилія, Ерифилъ, Ермиона и Аменада. У едно отъ послѣднитѣ прѣставленія, дѣждъ отъ китки и вѣнци обвивахъ Рахила, а рѣкоплексканіята заглашавахъ театроту. Като са свърши прѣставленіето Рахила прибра нѣколко китки, завтече са при Провоста (който бѣше и казалъ да отиде на пазаря и да продава цвѣтнитѣ си китки), комуто рече на прѣсмѣхъ:

— Купувашъ ли сега нѣкои отъ молтѣ китки, що ма караше едно врѣме да продавамъ?

— Мѣлчи, мѣлчи, лукава, цалуни лжепророка и не намѣтвозлобствуй на него, отговори красноречивій актеринъ.

Отъ тогава захваща вече да звѣнти името на великата тѣзи трагедица по сичката Европа.

Прѣвъ зимата на 1838 г. театрическитѣ прѣставленія ставахъ твърдѣ често, едно слѣдъ друго, и сѣки тичаше да слуша Рахила, която се повече и повече са отличаваше съ искусството си.

Най-прѣднитѣ фамиліи у Паришъ іж обожавахъ, съ твърдѣ голѣма почитъ и уваженіе; на сѣкѣдѣ са приемаше съ отворени гърди, съпругитѣ на голѣми чиновници іж обичахъ и сѣвоя желаше да другараваша съ нея, особено Г-жа Досатела, съпруга на тогавашніи министръ на внѣшнитѣ дѣла. Мнозина първенци бѣхъ іж залюбили и желаяхъ да са вѣнчелятъ съ нея; но залудо.—Рахила си остана се Еврейка

Тая даровита актерица, колчемъ излѣ-

зѣше на сцената да играе коя-годѣ рода, по сичкитѣ си движенія, тя са уприличаваше на сѣщето лице, що играеше родата, отъ каквато и да бѣше народностъ.

Едно отъ чюдеснитѣ прѣставленія на Рахила е било нейното евѣяване на сцената, слѣдъ французската размирица (1848 г.) подъ лицето на франца, която прѣпяваше искусната масальческа пѣсенъ; никога тя не бѣше са евила толкозъ хубавица, никога не бѣхъ ставали толкозъ всхитителни рѣкоплексканія, нито бѣше са пѣла туртуннческата пѣсенъ на Rougef l'Isle толкозъ чюдесно и тѣй сладкогласно.

У послѣднитѣ години на живота си, Рахила бѣше много заботяла, што имаше около 40,000 фр. годишенъ приходъ. Тя обиходи по сичка Европа, дору и у Съединенитѣ Американски държави. Нейнитѣ неприятели іж назовавахъ сребролюбива и сѣпърница. Но това не е истина; защото Рахила приглѣдваше свромаси, помагаше на болници и училища.

(Слѣдва съдършването).

ЗА УЧИЛИЩАТА У НАШЕНСКО.

Много и различно са говори върху нашитѣ народни училища; сѣки день слушаеме мълвене за какъ по добрѣ да са нагласятъ училищата тѣй, што да отговарятъ на своето назначене; а сичко това показва, че народътъ ни, оборавенъ вече отъ дълбокія сънъ на вѣковното си невѣжество, свѣстѣва са и, отъ день на день, тегли къмъ наука. Тукъ ніе ще да поговоримъ нѣщо върху селскитѣ училища.

Отъ нѣколко години насамъ и селнитѣ захванахъ да са оконитватъ; у сѣкое село, дору и у най-малкитѣ, са бѣлѣе черквица и до нея колко-годѣ едно училище. А това е знакъ че и селенинътъ е зель да познава ползата отъ ученіето, та желаше да са научи дѣтето му, и да не остане слѣпо, като баща си, но да му са отворятъ очитѣ за да бѣде до нѣкога по-хитъръ човѣкъ.

Спорѣдъ това ніе глѣдаме че у нѣкои си села, дѣто са е поработило нѣщо, има голѣма разлика, и това село са отличава нѣкакъ отъ ближнитѣ си

римъ сега селата Дивдѣдово (шюменско) и Черковна (провадиско).

Дивдѣдово. Прѣди 10-12 години тукъ не е имало училище, а само черква (една малка стаичка въ черковния дворъ служѣше за училище, съ 10-15 малки дѣца). А отъ 1860 г. когато са направи новото училище, това село много са отличи и напорѣ—тогава имаше 80-90 кѣщи Българе, а сега сѣ 120, има и 30 кѣщи Турци.—Днесъ училището са посѣщава отъ 130 ученици, мѣжду които има и възрастни момци—100 момчета, а 30 момиченца. Иматъ си и читалище, дѣто са събиратъ винаги селенитѣ, едни да прочитатъ, а други (които не знаятъ читмо) да слушатъ. У Дивдѣдово има вече много читалници и окопитени хора, които помагатъ и настояватъ за училището; тукъ имаше отъ по-лани до 15 възрастни ученици изъ околнитѣ села, да са приготвятъ за свѣщенници и учители, които са подслонявахъ въ училищната стая. Дивдѣдовското училище е дало вече 7-8 учителчета на околнитѣ села.

Годишната плата на учителя е дини турски 40, а съ другитѣ разности на едно гр. 6000. Вънкашна помощъ нѣматъ освѣнъ 10-тѣ Ав. желтици, що имъ са проваждатъ сѣкоя година отъ дѣда М. Бенли, и нѣщо отъ няви, както и отъ черковния приходъ.

Въ училището са прѣдава спорѣдъ програмата, нарѣдена лане отъ учителския съборъ въ Шуменъ. Сегашний учител е г. П. Пѣрговъ съ единъ помощникъ, и съпругата му, която на глѣдва момиченцата и учи ги на прочитане и шевъ. Тая година са е нарѣдилъ и I класъ, спорѣдъ програмата на градскитѣ училища.

Дивдѣдовчени сѣ хитри и работни хора, тѣхний поминикъ е повече отъ лозарството и орачеството. Кѣщитѣ имъ сѣ на високо и керемидни, а вкѣтрѣ обрѣдени и послани чисто съ домашни платове. Женитѣ добри кѣщовници, на които облеклото е по старому. Дивдѣдовченката са не срами никъкъ да нарамчи дисагитѣ, да земе кошницата

съ ейца, или гърнето съ масло и да са запѣти сама кѣмъ Шуменъ; да продаде, щото далъ Господъ, и да си накупи потребнитѣ за въ кѣщѣ, та да са върне у дома си пакъ съ пълни дисаги. А щомъ са запролѣти, тя ще да грабне мотиката и отива на лозе; на жетва и по вършидба, тя е се другарка и помощница на ступана си.

У селото има нѣколко ханове, направени нарочно за чѣтници, но като близо до Шуменъ, твърдѣ пеработятъ.

Надъ Дивдѣдово са издига високитѣ и каменистъ хѣлмъ, назоваванъ *Илюмбаиръ*. Близо до селото извира студена вода, тоя изворъ са зове *башъ бунаръ*, дѣто дѣтно врѣме дохождатъ отъ Шуменъ на расходка, и тамъ ставатъ много веселби. Само едно бѣрка, че отъ тукъ много пѣти са връщатъ хора съ пукнати глави. Но какво да са прави, като гѣстото Дивдѣдовско вишо мношко са смуче, та скоро онуява.

Черковна. Прѣди 35 години мѣжду селата, назовани *Слрт кюйлери*, (1) не е имало никаква черква, освѣнъ у това село, а за училище нито сѣ знаели какво нѣщо е то. Когато стѣли кракѣтъ ни въ Черковна (1840) на 10-15 села служѣше единъ попъ; а сега, каква разлика! на сѣкое село черква и училище, съ по единъ или двама попове и учителъ. То врѣме Черковна имаше само 45 кѣщи, сичѣятъ Българе, а днесъ сѣ 80—токуречи двойно.—Черквата имъ е поовѣтѣла и маничка, но въ училището има до 50 ученици. Учителчето, г. А. Гиргиновъ е отъ сѣщото село, а ученикъ на Дивдѣдовското училище.

Черковненци сѣ споговориле, та прѣди нѣколко години си съставили „Земледѣлческо Дружество“ съ цѣлъ да са спомогатъ въ нуждитѣ си и да не заематъ отъ другадѣ пари съ тѣшка лихва. Това дружество си е спатѣрхало повече отъ 20,000 гр. свой капиталъ, който се наспорява. А да стане такъвъ нѣщо причината е г. Вълчо К.

(1) Това мѣсто са зове тѣй, защото е на една висока равнина, що са издига надъ Провади, населена се съ български села; а именно: Кривля, Равна, Черковна, Неново, Косовче, Марковче и др.

Пѣйовъ (единъ отъ по старитѣ ни ученици у Черковна), който настоява за сичко и е голѣма подпорка на селото. Нѣколкома негови връсници го придружаватъ сговорно, като са слушатъ единъ други, за се шо е добро и по-трѣбно на селото имъ.

Други пътъ ще поговоримъ по на пространно, като опишемъ и характера на Българитѣ у *Слърт-кюллери* въобще.

Ето какво излазя отъ училищата и отъ ученіето, но трѣбва да са поработва; селенитѣ слушятъ, но ако има кой да ги подкани и поведе къмъ доброто, което тѣ твърдѣ добрѣ оцѣняватъ. А това е работа, сѣкаме на градскитѣ общини, да са погрижватъ за селата и, сегисъ-тогисъ, да ги обихождайтъ. Сега имаме, божемъ, и народни пастири, свои Владци, които, надѣваме са, ще да са завзематъ наздраво за урѣждането и на селскитѣ училища. Това са чака отъ Тѣхно Прѣосвященство и за това сме са борили толкозъ години, іоще са боримъ съ гърчолята. Тѣй само съ черковни проповѣди, и съ сказанія за Бога и свѣтога, сичката работа са несвършва. Нищо нѣма да сполучятъ, думаме, нашитѣ Владци, ако ненадникнатъ и въ училищете да видятъ шо са работи тамъ. Да приказваме за хубавото, а да го неправимъ, то е подадене на фенерскитѣ деспоти, които умѣяхъ какъ да са приструватъ на свѣтци и се ушъ проповѣдахъ за правдата. Инакъ гонехъ ученето и ученитѣ хора. Тѣ бѣгахъ отъ училищата, както дяволтъ бѣга отъ таманъ.

Дано не дочакаме день да видимъ такивато скопости и у нашитѣ народни пастири!

ГАБРОВО. Единъ ученикъ изъ Габровското главно училище ни пише и похвалява добритѣ нарѣдби на това училище и учителитѣ. Но когато тѣкмѣхме да смѣстимъ дописката, то пристигнахъ други писма отъ нещѣденитѣ ученици, които злѣ са оплакватъ отъ училищното настоятелство, както спомѣнахме и у прѣдишній листъ на „Училище.“ За това ніе са въздържахме да смѣстимъ дописката; но сега

възвличаме нѣщо скратено, да видятъ нашитѣ читатели и доброто, та нека сѣки да разсѣжда правото.

„Единственната цѣль,“ дума нашій дописникъ, „на Габровченитѣ е да напрѣдне градеца и да са прослави отечеството имъ (ако е работата само за слава, то може да бѣде и наопаки Р.). Тѣ иматъ общото съревнованіе и на другитѣ народи, и подражаватъ тѣхніа примѣръ (и маймуната подражава на човѣка Р.), като са стрѣмятъ еднакво къмъ достигането на прѣдначената имъ цѣль, цѣль свята и благородна.... „За това,“ продължава ученикътъ, „днесъ Габровското училище брои до 150 вънкашни ученици и отъ двата пола—110 момчета и 40 момичета,—които сж стекли тукъ изъ разни мѣста на отечеството ни за образование и наука. Сичкитѣ тія ученици, изучени, до нѣкога, щатъ да распрѣскаатъ искри отъ просвѣщеніе по цѣлія Български оризонтъ....“

Подиръ тѣзи назва: „Дѣйствиелно трудоветѣ на учителитѣ сж неуцѣними; съ свонитѣ неуморни старанія, тѣ показватъ безпримѣрна дѣятелностъ въ работата си, и спорѣдъ това заслужватъ голѣма похвала прѣдъ цѣлія бѣлг. народъ. Слѣдователно Габрово е днесъ оглѣдало, у което са отразяватъ свѣтлитѣ зари отъ просвѣщеніето; тукъ е центъртъ и огнището на народното ни образование, шо облагородява сърдцата на младежитѣ и пр. пр.

Послѣ нашій ученикъ продължава, че сичко това, което прави габровскитѣ училища да стоятъ нѣкакъ по-нагорня степенъ, отъ другитѣ учебнитѣ завѣденія у нашенско, билн срѣдствата, шо иматъ днесъ на рѣка. Това е тѣй, както и за учителитѣ, ній сме увѣрени на здраво и знаемъ, че тѣ сж мѣже отбрани и врѣдни за работата си; но по пататѣкъ са необзалагаме. Дано даде Богъ сичко да е на добро, та сѣкій ще да са радва, и намъ ще бѣде драго, кога слушаме хубавото. Тѣй свършваме съ стихтъ, дѣто е написанъ отъ ученикътъ, вмѣго заглавіе на дописката му.

„Сладкій гласъ неше хваленіе
Здравій разсѣдѣкъ неше славеніе.“

(А. М. Т. въ.)

БЪЛГАРЕТЪ У ВЛАШКО.

Колкото за българщината и за българскитѣ училища у Влашко не е на лъжа казаното: „че тѣзи Ромунска българщина дреме, и съ дремането си тя е приспадна нѣкои и други български училища и читалища, що бѣхъ са породили прѣзъ години си самъ тамъ. Едно отъ тѣзи училища бѣше и Гюргевското, което прѣди двѣ години бѣше заспало и едва тѣзи година са пробудн.“ Днесъ това училище са подкрѣпява отъ нѣколкома родолюбивы Българе, които желаятъ да не заглухне българщината въ у този градъ. Но ще ли може то да са удържи за дълго време, или ще да засни изново, това послѣ ще видимъ. Днесъ, както го глѣдаме, отива добръ, но за утрѣ какво ще бѣде и самитѣ Гюргевчени са необзалагати; защото повечето тугашни Българановци, казватъ, страняли, и никакъ не доближавали къмъ училището. Дано нашитѣ Гюргевчене ни не засрамятъ пакъ прѣдъ Власитѣ! Страшно е.

НѢЩО ОТЪ РАЗНИ.

* Една майка не пести ли да научи дъщеря си, та да я натруфи съ наука, знание и добро въспитаніе, но събари мѣжа си за да я кичи съ различни моди и салтанате, ти оплачи и нея на и дъщеря ѝ, а іоще повече ожали тогава, комуто са очува до глава послѣдната. (Лѣгоструй.)

ОТЕЦЪ МАКСИМЪ РАЙКОВЪ.

†

78-годишенъ старецъ, поминвалъ са на 25 Февруаря въ Галацъ. Опѣлото му са извършило тържественно у черквата Св. Никола, въ присѣствие на сичкитѣ Галацки Българе.

Покойни е роденъ у Дряново, търновско, послѣ е билъ игуменъ на Лѣсковекія манастиръ, отдѣто е забѣгнълъ, прокуденъ отъ фанариотскія Владика въ Търново.

Дѣдо Максимъ си е спатърхалъ доста парици въ чюжбина, и то не за себѣ си, а да помогне на нѣколко училища у милото му отечество. Спорѣдъ написаното свое завѣщаніе, покойни оставя:

За българското училище у Галацъ Ав.	жтлѣтци	450
На дряновското мѣшко и дѣвическо училище по 250 #		500
За училищата въ Лѣсковецъ		200
За училищата въ Търново		200
За бждщата българска Гимназія или богословско училище, дѣто и да бѣде		250
	сичко	1600 #

Спорѣдъ завѣщаніето на покойни тѣзи пари ще да са даждъ съ лихва, каято лихва да са испраща сѣкоя година за помощъ на горѣназначенитѣ училища. Богъ да прости дѣда Максима Вѣч на я му п а м е т ѣ .

„УЧИЛИЩЕ“ ЗА ГОДИНА 1874.

Съ Божя воліъ „Училище“ склучи третата си година и подбра четвърта. Могло ли е това малко списаніе да принесе що-годѣ ползица на народа, това оставяме да кажатъ читателитѣ правото. А намъ са пада да благодаримъ винаги на сичкитѣ спомощници, които ни подкрѣвихъ до сега и за на прѣдъ надеждата си пакъ на тѣхъ възлагаме.

Испърво „Училище“ имаше твърдѣ малко подписници, и едва на третата година понаспорѣхъ, та листътъ ни са разнесе по-подалечъ у нашеско. Спорѣдъ това ніе са виждаме пѣкакъ по-насърдчени и падѣваме са щото за тѣзъ година да бждемъ по-рѣдовни на работата си, и листътъ ни да са пѣстри съ по-хубавичекъ матеріалъ. Но при това неба и нашитѣ Г-да подписници да си плащатъ на време; защото причината, както сѣки знае, за нерѣдовното издаване на кой да е вѣстникъ, сѣ повече неплатничитѣ.

Наистина, че „Училище“ са побърка лане и съ печатницата, отдѣто ни стана голѣма сѣжнка — и то бѣше едно примѣждіе. — Но сѣкое зло, казватъ хората, за добро; и пакъ: *нуждата е избобрѣтателка на сичко*. Тая нужда ни подстори да потърсимъ друга леснина, която и намѣрихме. Да са живи и здрави нашитѣ драги пріятели и сички народни доброжелатели.

„Училище“ излазя се дваждъ въ мѣсеца, а на пѣтѣ и съ притурка. Цѣната му е пакъ сѣщата. Но тѣзъ година ще го придружи и *Градинка*, която ще да излѣзе въ четири книжки — на третѣ мѣсеца по една книжка. — Който приеме и *Градинка* наедно, ще плати само петъ гроша повече т. е. 30 гроша за година съ „Училище“. Това оставяме сѣкиму на добрата воліъ. Градинарятъ е синъ ни Илія Р. Блъсковъ. Първата книжка е подъ печатъ и скоро ще да vznikне.

Урѣдничеството на „Училище.“